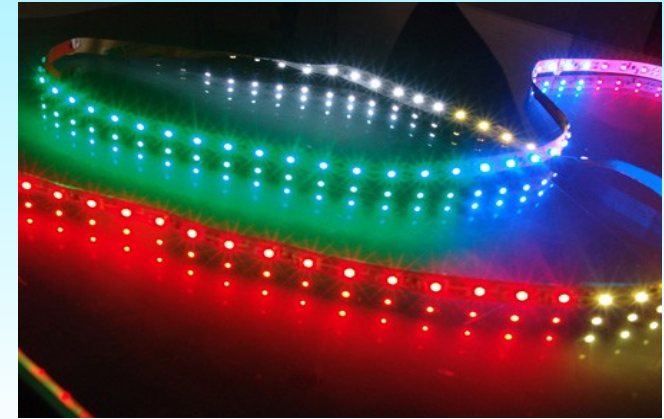

Işık Kirliliği

Yerleşim alanlarının her geçen gün büyümesi, açık alanların güçlü aydınlatıcılarla aydınlatılması, park ve bahçelerin çoğalması ve nüfusun artması dolayısıyla gökyüzüne yayılan ışık miktarı da her geçen gün artmaktadır.

Kısaca gerekli veya gereksiz olarak yapılan yanlış dış aydınlatmaların yan etkisi ışık kirliliği olarak da tanımlanabilir. Işık kirliliği, uzman olmayanlar tarafından yapılan park, bahçe, çevre ve sokak aydınlatmalarıdır.

Işık kirliliği hakkında bilgi verirken, üç temel bileşenden bahsetmek gerekmektedir.

Gök Parlaması

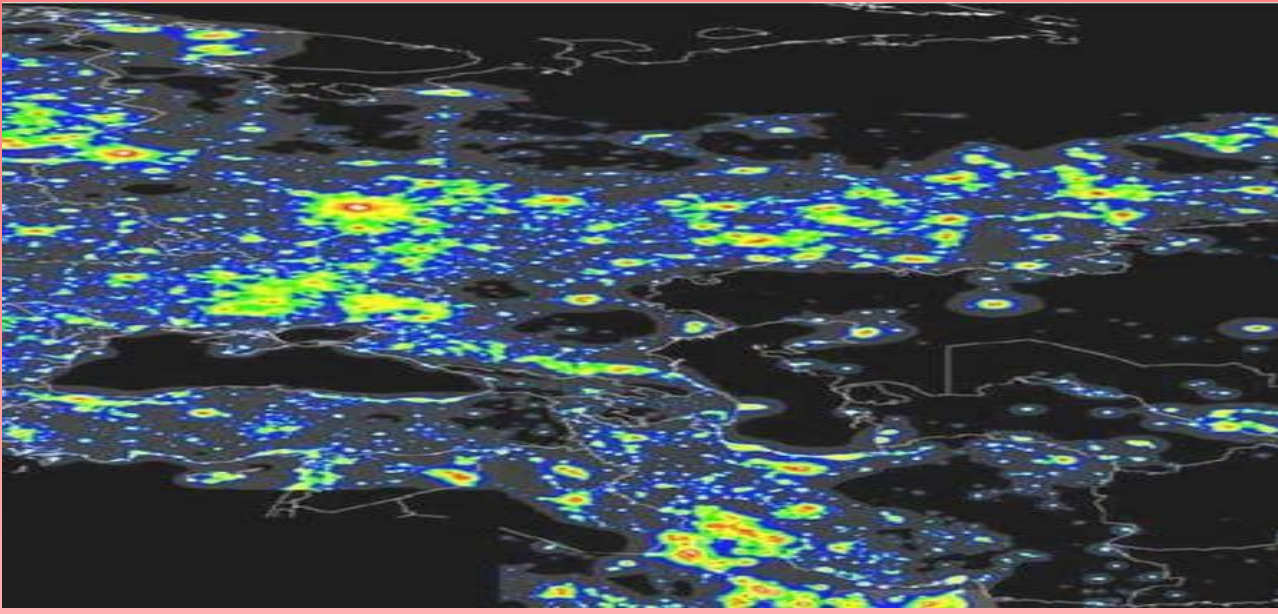
Işığın aydınlatacağı bölgenin dışına taşması

Kamaşma

Bütün çevre kirliliklerinde olduğu gibi ışık kirliliği, çevreye zarar vererek ve gökyüzünün olağan görüntüsünü bozarak doğayı etkilemektedir.

Gökyüzüne yönlendirilmiş yanlış aydınlatma kaynaklarının atmosferde bulunan toz taneciklerine ve moleküllere çarparak gökyüzünün doğal fonunu bozarak parlak bir hale getirdiği, geceleri görüşü bozduğu, güvenlik ve konforu düşürdüğu, insan sağlığına, varolan ekosistem ve hayvanlara zarar verdiği yapılan araştırmalarla açığa çıkarılmıştır.

Diğer yandan enerji üretimi ülkemizde yüksek harcamalarla üretilmektedir. Aynı zamanda gerekli olan enerjinin sağlanmasında dışa bağımlı bir ülke konumundayız. Gereksiz ve planalanmaksızın yapılmış olan tüm aydınlatmaların, enerji israfına neden olduğu yadsınanamaz gerçeklerdir.

-GÖK PARLAMASI-

Gece gök parıltısı doğal/yapay kaynaklardan meydana gelebilmektedir.

- Ay ve yeryüzünden yansıyan güneş ışığı
- Atmosferin üst tabakalarındaki alçak seviyeli hava parlaklığı
- Gezegenler arasındaki toz bulutundan yansıyan güneş ışığı
- Atmosferde yayılan yıldız ışığı
- Silik, henüz oluşmamış yıldızlar ve nebulanın oluşturduğu fon ışığıdır. Nebula, belli belirsiz ışık lekeleri şeklinde görülen uzay objeleri veya yayınık kozmik toz kütleleri ve gazlar doğal kaynaktır.

Gök parlamasını arttıran yapay kaynak ise elektriksel aydınlatmadır. Işık armatürlerden direkt olarak gökyüzüne yayılabilir veya yeryüzünden yansıyan ışık atmosferdeki toz ve gaz molekülleri tarafından atmosfere saçılarak, parlak bir fon yaratabilir.

Yıldızları görmeyi engelleyici bir etkisi vardır. Gök parlaması seviyesi, hava koşulları, atmosferdeki toz ve gaz miktarı, gökyüzüne yansıyan ışık miktarı ve görüş açısına bağlı olarak oldukça değişkendir. Kötü hava koşullarında ışığı atmosfere yayan parçacık sayısı daha fazladır ve gök parlamasının oldukça yüksek olması sebebiyle israf edilen ışık ve enerji miktarı gözle görülebilir hale gelir.

IŞIĞIN AYDINLATACAĞI BÖLGE DIŞINA TAŞMASI

Işık kirliliği geceleri çevre için artan bir tehlikedir. Aydınlatmanın, aydınlatılacak bölge sınırlarının dışına taşması sonucu, aydınlatılması istenmeyen mekanlarda olumsuz sonuçlarla neden olarak dikkat dağıtıcı bir manzara yaratabilir. Ayrıca yanlış aydınlatma enerji israfına neden olmakta. En önemli nokta, kaliteli aydınlatma yapılmasıdır. Önlemler alındığı taktirde aydınlatmanın kalitesi arttırılabilir. Böylece gece görüş kalitesi artar, daha güvenli ve daha estetik görünümlü bir çevre oluşturulabilir. Buda enerji maliyetini azaltır.

KAMAŞMA

Dış aydınlatma armatürleri fizyolojik ve psikolojik kamaşma yaratmayacak şekilde yerleştirilmelidirler.

NASIL ÖNLENİR?

Işık kirliliğinin kontrol altına alınmasının önündeki asıl engel bu soruna gösterilen ilgisizlik ve duyarsızlıktır. Işık kirliliği bir çevre sorunu ve rahatsızlık verici bir etki olarak düşünülmemektedir. Henüz bu sorun büyümeden engellenmesi gerektiğini toplum kavrayamamaktadır. Diğer yandan, fazla ışık iyi ve kaliteli aydınlatma anlamına gelmemektedir.

Işık Kirliliğinin Azaltılması için;

- Işığın göğe yönelmesini önlemek ve aydınlatılacak yere doğru yönlendirmek gerekmektedir. Yeryüzüne paralel ışığın yayımını önlemek için mümkün olduğunca ışık ya tüm kesilmeli ya da çok düşük profilli muhafazalarda tutulmalıdır.

Doğru Aydınlatma Nedir?

Basit bir kural olarak eğer ışık kaynağı uzaktan doğrudan görülüyorsa bu kötü bir aydınlatmadır. İyi bir aydınlatmada göz kamaştırıcı lambayı görmezsiniz. Yalnızca lambanın aydınlattığı alanı görürsünüz. İyi düzenlenen bir dış aydınlatmada aydınlatılan bölgede gözü alan bir parlaklık oluşmaz. Gereksiz ve aşırı güçlü ışık kaynakları kullanılmaz. İyi bir dış aydınlatma sistemi olan kentlerde ışık kirliliği sorunu yaşanmaz.

Işık Kirliliğinin Canlılar Üzerine Etkisi

Işık kirliliği bütün canlıların yaşamlarını olumsuz yönde etkilemektedir. Işık kirliliği göçmen kuşlar için de ciddi bir tehlikedir. Geceleri yıldızlardan faydalanarak yollarını bulan kuşlar, şehir ışıklarının cazibesine kapılıp yollarını kaybedebilmektedirler. Deniz kaplumbağalarının da ışık kirliliğinden olumsuz etkilendikleri bilinen bir gerçektir. Sahilde yumurtalarından çıkan minik kaplumbağalar, geceleri kara ile deniz arasındaki aydınlık farkından faydalanarak, denize ulaşmaktadırlar. Sahile yakın yerleşim yerlerindeki kuvvetli aydınlatma, kaplumbağaları deniz yerine tam ters istikamete yönlendirebilmektedir.